

Kohti parempaa varhaiskuntoutuksen tarpeen havainnointia

Uusi tutkimus tarjoaa keinoja kehittää kuntoutuksen kohdentamista.

ASLAK-kuntoutuksen vaikuttavuutta ja erityisesti sen kohdentumista on kritisoitu voimakkaasti. Nyt julkaistavassa kirjallisuuskatsauksessa etsittiin aikaisempien tutkimusten perusteella niitä riski- ja ennustekijöitä, jotka huomioimalla kohdennusta voisi parantaa. Raportti liittyy laajempaan Kelan työhönkuntoutuksen kehitystyöhön.

Korkeampi ikä, naissukupuoli, vähäinen koulutus ja pienet tulot, sairaudet ja oireilu sekä tunnetut elämäntapariskit ennakoivat yleensä työkyvyn heikkenemistä. Työn riskitekijöistä esiin nousivat muun muassa vuorotyö, ruumiillinen työ, osa-aikaisuus ja aikaisemmat työttömyysjaksot. Puuttuvat työn hallinnan ja oikeudenmukaisuuden kokemukset sekä aikaisemmat sairauspoissaolot ennakoivat nekin työkyvyttömyyttä, samoin kuormittavat elämäntilanteet, tyytymättömyys ja vihamielisyys. Itä- ja Pohjois-Suomi ovat maantieteellisesti työkyvyn heikkenemisen suhteen suuren riskin alueita.

Kuntoutustoimenpiteistä näyttivät parhaiten hyötyvän henkilöt, joilla oli joku perussairaus ja mielialaoireita ja jotka tiedostivat terveysongelmansa. Ikä, sukupuoli tai elintavat eivät olleet määrääviä tekijöitä kuntoutuksen hyötyjä tarkasteltaessa. Kuntoutukseen osallistuivat etupäässä naiset ja tupakoimattomat sekä ne, joilla oli vähemmän osallistumisen esteitä, esim. aikataulu.

Katsauksen perusteella jää pohdittavaksi, tulisiko kuntoutuksessa priorisoida tiettyjä maantieteellisiä riskialueita tai riskitoimialoja tai sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevia vähän koulutettuja ja pienituloisia, työttömiä tai epätyypillisen työn tekijöitä, jotka eivät käytä työterveyshuollon palveluja.

Työterveyshuoltojen käyttöön tulokset tarjoavat sekä työpaikkoja että yksilöitä koskevia tunnuslukuja, joita voi seurata ja käyttää kuntoutustarpeen tunnistamisen tukena. Kuntoutusta kohdennettaessa tulisi kiinnittää työpaikkakohtaisesti tai tehtävittäin huomiota esimerkiksi ammattiasemaan tai vuorotyön tai fyysisen työn kuormittavuuteen.

Vuoden 2016 alusta Kelan ASLAK- ja TYK-kuntoutuksen korvaa uusi AURA-kuntoutus. AURA-kuntoutus on kohdennettu työssä oleville, joiden sairaus vaikuttaa työkykyyn ja työssä selviytymiseen. Kuntoutujan jaksamisen ongelmat ovat sidoksissa työhön, työorganisaation toimintaan sekä omaan ammatilliseen kehitykseen.

Lue myös Iris Pasternackin blogikirjoitus aiheesta: <http://blogi.kansanelakelaitos.fi/arkisto/2214>

Lisätietoja:

Summaryx Oy

terveydenhuollon menetelmien arvioinnin asiantuntija, LL **Iris Pasternack**, puh. 041 454 5047

Sähköposti: etunimi.sukunimi@fimnet.fi

Kela

johtava ylilääkäri, LKT **Ilona Autti-Rämö**, puh. 020 634 3997

johtava tutkijalääkäri, LT, dosentti **Katariina Hinkka**, puh. 020 634 2810

Sähköpostit: etunimi.sukunimi@kela.fi

Julkaisu: Pasternack I, Autti-Rämö I, Hinkka K, Pappila J. [Miten tunnistaa varhaiskuntoutuksen tarve työelämässä?](https://helda.helsinki.fi/handle/10138/154169) Kirjallisuuskatsaus työkyvyn heikkenemisen ennusmerkeistä ja varhaisen tunnistamisen työkaluista. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 91, 2015. ISBN 978-951-669-968-7 (nid.), 978-951-669-969-4 (pdf). <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/154169>

Tilaukset: julkaisut@kela.fi